

„Javitanak,...asztán arrébb löknek”

– Az eredetileg idősek szociális otthonának szánt intézményben jelenleg 325 emberről gondoskodunk, akik korántsem mind előrehaladott koruk miatt kerültek ide – mondja *Rigó Tibor* igazgató, aki gyógypedagógus, agrármérnök és testnevelő tanár egyszemélyben. – Van közöttük magát ellátni képtelen, fölöttébb mozgáskorlátozott, családja által elhagyott fiatal szellemi fogyatékos, s nem mutathatunk ajtót a hajléktalannak sem. Legtöbb gondunk azonban az alkoholistákkal van... A kastélyonthon jellegére óhatatlanul rányomja bélyegét, hogy a lakók egyharmada elfekvőbe kényszerül. Legtöbbjük számára ez a végállomás...

Nem tudom, mi minden járhatott az ápoló- és gondozónők fejében, miközben elsötétült a szoba, és a képernyőn peregni kezdtek *Jelenczki István* Elvesztünk című, kegyetlenül őszinte dokumentumfilmjének kockái. A budapesti kórházakban, az utókezelőkben forgatott helyzetek aligha voltak ismeretlenek számukra. Szakértelmük, emberségük mégsem maradhatott érintetlen a látottak, hallottak hatására. Meg is mondták: a szenvedést, a halált nem lehet megszokni, még ha szinte naponta találkozik is valaki ezzel.

Idős asszony kesereg: 54 évesen meghalt a fia, akkor roppant így össze. A lakását vesztett, elvált férfi utcára kerülve lábát is elvesztette: egy hideg téli éjszaka után amputálni kellett. Vannak gyermekei, akik se hazavinni, se látogatni nem hajlandók. Fehérhajú, széparcú és tisztá gondolatú, 85 éves asszony meséli: férje 65 évesen fogta magát, és agyvérzést kapott. „Itt hagyott, ahogy talált. Mindeneimet elvesztettem ezen a földön. A strójára is csak azt traktam: Életem, mindenem”. Az asszony 21 évet töltött a nyugdíjasok házában, két agyvérzés után, másfél éve otthona az utókezelő. Vissza nem fogadják, kísérő kellene mellé, s ugyan ki tud ezért 25

ezret fizetni? „Javitanak valamit rajtam mindig, aztán arrébb löknek.” – mondja mintegy törvényként elfogadva az elfogadhatatlant.

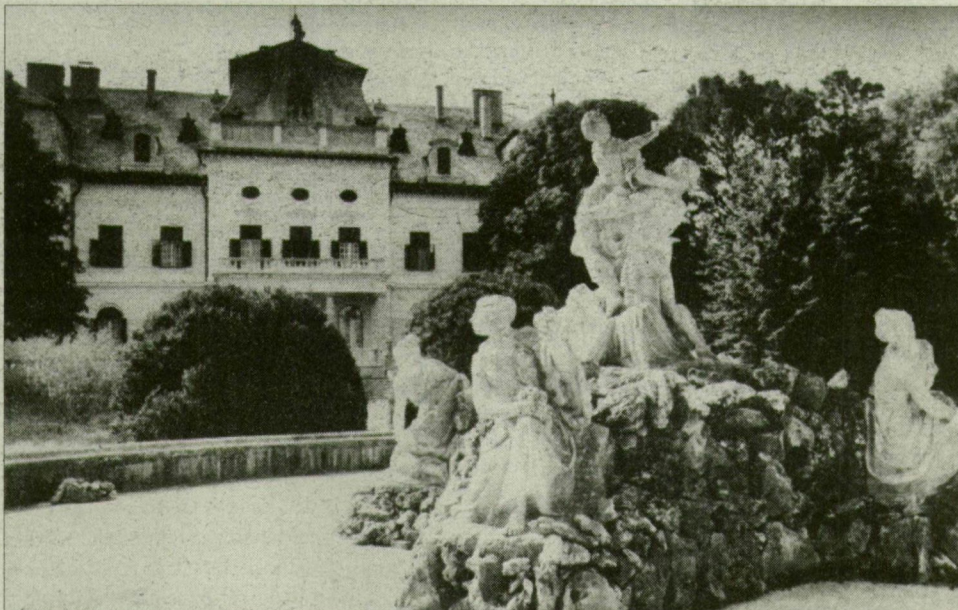
„Itt fekszem bénán, vakon, nyomorék vagyok” – mutatkozik be a hetvenéves férfi, és vádol minden szava. Kórházba kényszerül haláláig, különben koldulhatna fehér bottal, szemüveggel az utcán. „Jöjjön ide a népjóléti miniszter, azaz a néprongáló miniszter. Úgy tengődünk itt, mint az állatok. A ketrec marad, csak a majmok mások... Nincs itt egy szék, egy asztal, olyan ez, mint egy univerzális tároló” – berzenkedik a hajdani kertész. „Az ember itt elgondolkodik, érdemes-e tisztességesnek lenni. Az ország azért áll így, mert aki becsületes, halálra van ítélve. Hetven évesen nincs lakásom, itt fekszem bénán, vakon... Tengődünk... kevés a nővér... a Korányiban 200 forint egy ágytál,...két-három havonta fürösztik a betegeket, az egyik orvos a barátaival bejön, és így két-három hetente lefürdetnek... Olyan itt a hangulat, mint egy siralomházban.”

A megszólaló orvosok véleménye is lesújtó: ez a társadalom, a család nem szereti az időseket, mondhatni: gyűlöli őket. Kitalálja nekik az eltartási szerződést, engedi, hogy üvegdarabokkal meghintett kádba lépjen a világtalan „gondozott”, a „haszontalanná” vált „roncsot” a Tajgetosra küldi, ahonnan nincs visszatérés. Akik egész életükben szeretet adtak, az utolsó stációnál még a szeretet hiányától is szenvedni kényszerülnek.

Ha már csupán a pumpa szuszog

Amikor fölgyullad a villany, torkunkon akad a szó. Nincs kedve vitatkozni senkinek sem. A Haláljog című, díjnyertes film témája, az eutanázia még inkább filozófikus mélységekbe ránt bennünket. Genetikus, pszichológus, orvos-etikus, jogász, piarista paptanár elmélkedik szenvedésről, halálvárásról, haláltu-

■ „A jó halál fölér egy jó élet felével” Filmkockák, gondolatok a kastélyban

A parkban minden idilli. (Fotó: Enyedi Zoltán)

A nagymágocsi kastélykertben már zöldbe borult minden. Langymeleg, illatos párák lehell ki magából a föld, s a vegetáció bódulatában jóllakott, henyé macskák lustálkodnak a virágzó bokrok alján. Nem zavartatják magukat madárflüttytől, a rózsabokrok körül serénykedők diszkrét kapazájától. Széttárt toll-legyezőjével peckesen sétál el előttünk egy díszes páva, évszázados fa koronája alól fekete kalapos, pipafüstöt eregető, ezer-rancú öregember nyugtatja szemét rajta. Gyönyörűséges pillanatkép: maga az élet. De az ok, amiért most a szociális otthonnak helyet adó, pompás Károlyi kastélyba érkeztem, mindennek az ellentéte. Egy megszállott, filmjeivel karitatív alapon „házaló” filmrendezővel, háborgó lelkiismeretű orvosokkal, valamint az otthon igazgatójával és személyzetével együtt azért ültünk le közösen, hogy – legalább mi, néhány órán át –, szembe nézzünk a halállal.

sáról, arról, minden áron ragaszkodni kell-e az élethez, s van-e joga az orvosnak, hozzátartozónak egyszerűen hagyni meg-

halni a beteget. Megrázó, mélyen emberi dilemmákat föltáró vallomásokban osztja meg velünk vergődését Papp János, a szívse-

bész: ha nem is látja értelmét a küzdelem folytatásának, dönthet-e úgy műtét közben, hogy leállítja a szív-tüdő pumpát? Vajon hány ember hal meg esetleges rossz döntések miatt, s vajon hányan hosszabbítják meg csupán az agóniáját? A teljes bizonyosság hiánya rossz éjszakákat okoz az orvosnak, aki nagyobb bűnnek tartja a tudatos kis gyilkosságokat, mint a tudattalan nagyokat. Polcz Elaine az emberi méltóság megőrzésének ad elsőbbséget, szerinte „A jó haldoklás fölér egy jó élet felével.” Ez főlelem, alkalmat ad a búcsúra, a megbocsátásra, a józan rendelkezésekre. Szívszorító Veszényi Károly altató orvosnak az őszintesége: „Nem érzem olyan hatalommal fölruházva magam, hogy döntést hozzak más emberek fölött...Ha én fekiüdnek ott, nem tudom, mit kérnék...Az én betegem nem kéri.

hogy hagyjam békén...” – vergődik kétségei közt az orvos, miközben egy harmincas férfi valóban ott fekszik mozdulatlanul, tudat nélkül, és háttérzajként már csupán a pumpa szuszog...

Hallgatásba burkolózva

Az eutanázia minden formáját tiltja a törvény, passzív eutanáziát mégis végeznek kórházainkban, vallják be az orvosok. A gyakorlat tehát eltér a jogtól. Az ok: a hallgatva tűrés. Segítséget az jelentene, ha a struccpolitika helyett őszintén beszélne erről. S hogy miért menekülünk mégis magától a témától is? Jelenczki István szerint a kölcsönös felelősségérzet az oka annak, hogy mindenki elhárítja az őszinte szembenézést a halállal. A fiatalokból fölmerül: mind idejutunk egyszer. Mégis, hol vannak ők az ösök utolsó, nehéz éveiben, hónapjaiban? S vajon a búcsúzó generációnak van-e ereje, ideje szembesülni azzal az igazsággal, hogy utódaikat ők nevelték föl – ilyenek? Életünk teljében kellene meditatálnunk ezen. A témával csaknem húsz éve foglalkozó rendező beszélgetés közben fölteszi mindannyiunknak a kérdést: rendelkezhetünk-e méltón a halálunkkal, ha nem rendelkezünk méltón az életünkkel?

Hirtelen jött nyári zápor zúdul a kastélykertre. Búcsúzunk. Fedezékbe bújnak minden és mindenki, aki él... Kocsink ablakán keményen kopognak a csöppek. A hallgatás burkában keressük a választ a kérdésekre.

Chikán Ágnes

„Üdvözöllek, dicső lovag!”

Dr. Keszthelyi Béla írgyilésre méltó ember. Az életben a legfontosabb két dologból van neki több zsákkal, mint általában a halandóknak szokott. Szeretetből és derűből. Ha Keszthelyi neve elhangzik valamely társaságban, az ember fölkapja a fejét. Bizonyosan valami jó sztori következik, hiszen ő mindig pozitív történések szereplője. Az értelmes életet élők, az értékes tevékenységet művelők csapatában a dobogósok között a helye. Hiszen nem sok olyan polgár szaladgál ebben a kishonban, aki amellet, hogy főgyógy-szerész munkakörben színvonalas szakmai munkát produkál, az európai, humán műveltséget is fontosnak tartja begyűjteni. Aki a zene és a színház világában olyan otthonosan tud mozogni, mint ő, aki az Operabarátok Egyesületének elnökeként komoly szervezőmunkát vállal, s akinek mindezek mellett, arra is maradt energiája, hogy a segítségre szoruló embertársait támogassa. Utóbbi tevékenységét a Pro Concordia Populorum Nemzetközi Lovagrend szege-di prezbiterként végzi.

■ **Hogyan lesz egy szegedi polgárból lovag?**

– Egyszerűen. Ha elhivatottnak érzi magát a karitatív munkára, jelentkezik. Nekem ezt azért nem kellett megtennem, mert meghívtak a rendbe. A temesvári eseményekbe belecsöppenne a lovagrend odaérkező segítőivel karöltve, olyan akciókban vettem részt, hogy méltónak ítéltetem a felvételre. A legkülönbözőbb foglalkozású emberek működnek a szervezetben. Van közöttünk főügyész, püspök, bíró, de még rendőrpapancsnok is.

Fotó: Révész Róbert

Egyben hasonlítunk csupán egymásra, mindnyájan fontosnak tartjuk megfelelni a tételnek: Szeresd felebarátodat, mint önmagadat. A rend alapszabálya pontosan megfelel az ízlésemnek. Vallástól, ideológiai, politikai, nemzetiségi hovatartozástól független szervezet ez, csak egy dolgot tart szem előtt: a Földön élő minden rászorulóknak segíteni.

■ **Milyen formában nyújtják a támogatást?**

– A legtrikább esetben adunk pénzt, bár az is előfordul. Főként élelmiszereket, ruhákat gyűjtünk, gyógyszerreket, egészségügyi felszereléseket, műszereket szerzünk be külföldről. Legutóbb több száz darab lélegeztető készüléket osztottunk szét egészségügyi intézmények között. Olyan helyekre juttattuk el, ahol tudtuk, életet menthet, mert nincs a közelben kórház. Mikor a szegedi menekülttáborban játsunk egyik kisgyerek elkottyantotta magát, hogy legő játékot szeretne. A külföldi partnerek, egyhétben belül

küldtek a táborba kétszáz doboz legót. A most épülő Értelmi Fogyatékosok Rehabilitációs Otthonának is nyújtunk némi támogatást. A szervezet fantasztikusan, olajozottan működik és a többi jótékony-sági egyesületet nem tekinti konkurrenciának. Inkább szövetségesnek. A máltaiakkal nagyon jó kapcsolatot tartunk fenn, több akcióban vettünk már részt közösen.

■ **Adományokat gyűjt és kemény szervező munkát bonyolít saját telefonján. Annyi emléke van a szabadtérről, kortárs művészekről, közéleti emberekről, tölthetné az idejét egy izgalmas memoár megírásával is.**

– Hát igen. Talán azt is kellene csinálni. De valahogy mindig más dolgom akad. Ami még hátra van az életemből, azt az időt szeretném pozitívan kitölteni. Az energiámat, mások, a segítségre szorulóknak javára fordítani.

Pacsika Emilia

Hogy mit nyer az YTONG-gal?

IDŐT.

Már az anyagbeszerzéskor is időt nyer: a 400 YTONG márkakereskedő egyike biztosan ott van a közelben.

Ráadásul az YTONG-gal az építkezés gyorsabb, pontosabb és anyagvesztéség nélküli.

Az YTONG falazóelemek könnyen a kívánt méretűre és formájúra fűrészelhetők. A kábelek, vízvezetékek helye vésés nélkül, horonykaparóval, az elosztók és kapcsolók helye fészektűróval alakítható ki.

Ha további információra van szüksége, küldje el az alábbi szelvényt címünkre:

YTONG Hungary Kft.
1393 Budapest, Pf. 330

Kérem, küldjenek számomra díjmentes ismertetőt az YTONG falazóelemekről.

Név:

Cím:

Foglalkozás:

(Csak ha tervezéssel, építéssel, építőanyagokkal hivatászerűen foglalkozik)

2181

YTONG®

A bölcsek köve.